

Prof. JEFFREY D. SACHS

Doğa için savaş

Nüfusun artışı, ekonomik büyüme ve iklim değişiklikleri sayesinde daha şiddetli kuraklıklar, fırtına ve tayfunlar, güçlü El Nino'lar, su sıkıntıları, ısıl dalgalanmalar, türlerin yok olması ve daha birçok felaketle karşı karşıya kalacağız

Siyaset sistemimiz ve küresel politikalarımız günümüz dünyasının zorlu koşullarına fazlasıyla hazırlıksızlar. Küresel ekonomik büyüme ve hızla artan nüfus fiziki çevrede beklenmedik gerilimler yaratıyor ve bu gerilimler toplumlara beklenmedik sorunlar olarak geri dönüyor. Siyasetçilerimiz bu konuda hâlâ çok cahiller. Hükümetler bunları göğüsleyebilecekleri bir örgütlenmeye hâlâ sahip değiller. Ve temelinde ekolojik sorunlar olan doğal krizler hâlâ savaş ve diplomasi stratejileriyle yönetilmeye çalışılıyor.

Örneğin Sudan'da Darfur'un durumunu ele alalım. Bu müthiş felaket, askeri güçler, yaptırımlar ve savaşçı/barışçı söylevler arasından kendini hissettiriyor. Felaketin odağında kesinlikle, 1980'lerde başlayıp günümüze kadar etkisini sürdüren bir kuraklıkla gelen aşırı yoksulluk var. Görünüyor ki, uzun dönemli iklim değişikliği sadece Sudan'da değil, hayatın yağmura bağlı olduğu ve kuraklığın ölümle eş anlama geldiği Sahra Çölü gibi Afrika'nın büyük bir kesiminde yağış miktarını önemli ölçüde düşürüyor.

Darfur kuraklığa bağlı bir ölüm tuzağına düşmüş durumda, fakat herkes Darfur'daki bu krize uzun soluklu bir kalkınma perspektifinden bakmaktansa savaş perspektifinden bakmayı yeğliyor. Darfur bir su stratejisine savaş stratejisinden daha fazla ihtiyaç duyuyor. Yedi milyon insan ürün yetiştirebilecekleri ve hayvanlarını sulayabilecekleri olanaklar sağlayabilecek girişimlere muhtaç. Fakat Birleşmiş Milletler toplantılarında konuşulanlar; yaptırımlar ve ordu girişimlerinden ibaret. Ve barış için hâlâ bir yol yok.



Su sıkıntısı dünyanın birçok yerinde ekonomik kalkınmanın önünde en baskın engel haline gelmeye başladı. Gazze'deki su sıkıntıları hastalıklara neden oluyor, Filistinliler zorluklar içinde yaşıyor ve bu da aslında Filistin-İsrail gerginliğinin temelinde yatan neden. Ve hâlâ sürekli artan su sıkıntılarını çözecek hiçbir girişim yapılmamışken, bölgede bombalama ve yok etme adına milyarlarca dolar harcanıyor.

Çin ve Hindistan da büyüyen su krizi ile gelecek yıllar içinde karşılaşacaklar ve bu korkunç sonuçlar doğurabilecek potansiyele sahip bir tehlike. Bu iki devin ekonomik yükselişi kırk yıl kadar önce kıtlıkların bitmesi ve yüksek oranda tarımsal ürün çıktısı elde etmeleriyle başladı. Yüksek tarımsal ürün çıktısı sulama için yeraltı su yollarına açılan milyonlarca kuyu sayesinde elde edildi. Şimdi su tablosuna bakıldığında, yeraltı kaynaklarındaki suların yağmur suyu takviyesinden daha hızlı yeryüzüne pompalanmasıyla birlikte çizginin tehlike sınırına yaklaştığını görmek mümkün.

Ayrıca, yağış miktarı örneklerinin dışında iklim değişiklikleri, küresel ısınmaya bağlı olarak yapılan sulama ve kullanım suyunun azalması söz konusu... Kullanım suyunun büyük bir kısmını barındıran buzullar, ırmakların akışını da etkiliyor. Dağlardaki karlar mevsiminden önce erimeye başlıyor, sonuçta ırmağın su kapasitesi gelecek yaz mevsimi için yetersiz kalıyor. Tüm bu sebeplerden dolayı Çin ve Hindistan; şu an su krizleri yaşıyorlar, gelecekte daha da şiddetli su



Temelinde **ekolojik sorunlar** olan **doğal krizler** hâlâ savaş ve diplomasi stratejileriyle **yönetilmeye çalışılıyor**

krizleri olacak.

ABD de aynı risklerle karşı karşıya. Orta-batı ve güney-batı eyaletleri ısınmanın sebep olduğu uzun bir kuraklık süreci geçiriyor. Bu tarım eyaletleri üretimleri için büyük yer altı su rezervlerini kullanıyorlar ve rezervler aşırı tüketim nedeniyle hızla tükeniyor.

Petrol ve gaz kaynakları üzerindeki baskılar enerji fiyatlarını nasıl yükseltiyorsa, zaman içinde yaşanan çevre sorunları dünyanın birçok bölgesinde gıda ve su fiyatlarını yukarı çekecektir. ABD, Avrupa, Avustralya ve diğer yerlerde yıl içinde yaşanan ısıl dalgalanma, kuraklıklar ve diğer iklim sorunları sonucunda buğday fiyatları geçen on yılın en yüksek seviyelerine ulaştı. Bu gibi çevresel sorunlar gelir seviyesini düşürüyor, geçim sıkıntılarına neden oluyor.

Nüfusun artışı, ekonomik büyüme ve iklim değişiklikleri sayesinde daha şiddetli kuraklıklar, fırtına ve tayfunlar, güçlü El Nino'lar, su sıkıntıları, ısıl dalgalanmalar, türlerin yok olması ve daha birçok felaketle karşı karşıya kalacağız. Geçen yüzyılın çevre ve iklimle ilgili "hafif" denen sıkıntıları yirmi birinci yüzyılın zorlu ve çok stratejik konuları arasında olacak. Ne hükümetlerimiz bu temel gerçeğin farkında ne de küresel politikalarımız bunlara cevap verebilecek düzeydeler. Açlık ve çevre sorunlarından bahsedenler hep kafası karışmış "ahlakçılar" olarak görünüyorlar, aksine savaş ve barış muhasebesi yapanlar ise sağlam kafalı "realistler" olarak görünüyorlar. Bu tam bir saçmalık. Bu sözde realistlerin, dünya kriz potansiyelinin giderek büyüyen bir payını oluşturan gerilim ve sıkıntıların nedenleri hakkında hiçbir fikirleri yok.

Tüm hükümetler insanların iyiliği ile çevresel değişiklikler arasındaki bağlantıları tam mesai incelemek üzere bu işe sadık kalkınma bakanlıkları kurmalılar. Tarım bakanlıkları tek başlarına çiftçilerin karşılaştıkları su kesintileriyle başa çıkamayacaklar. Sağlık bakanlıkları küresel ısınma sonucunda yükselecek salgın hastalık oranları karşısında çaresiz kalacak. Çevre bakanlıkları orman ve okyanus kaynaklı sıkıntılarla baş edemeyecek ya da Katrina kasırgası veya Çin'in gördüğü en büyük felaketlerden olan Saomai tayfunu gibi geçen yılın en çetin hava olaylarının sonuçlarının altında kalacak. Yeni bir güçlü bakanlık işte bahsedilen iklim değişikliği, su sıkıntıları ve diğer ekosistem sorunlarına yanıtlar arayabilecek şekilde koordine edilmeli.

Küresel anlamda, tüm dünya hükümetleri geçtiğimiz yıllarda çevre, iklim ve biyolojik çeşitlilik üzerine imzaladıkları anlaşmaların küresel güvenlik açısından, manşetlerden, bütçe görüşmelerinden ve dikkatlerden hiç düşmeyen savaş alanları ve krizler kadar önem arz ettiğini anlamaları gerekiyor. Kalkınma desteklerine direnç sağlayan sebeplere yoğunlaşarak hükümetlerimiz, Darfur'da yaşanan krizi rahatlıkla sonlandırabilir ve gelecek krizlerin de önüne geçme fırsatı bulabilirlerdi.

Copyright: PROJECT SYNDICATE
www.project-syndicate.org
Çeviren: Mehmet Erdem Fidangül